

PETICE EVROPSKÉMU PARLAMENTU

Zachovat a obhospodařovat evropskou zemědělskou půdu jako naše společné bohatství: Výzva organizací občanské společnosti k udržitelné a spravedlivé péči o zemědělskou půdu v Evropské unii

My, občané, sdružení zemědělců, organizace pro rozvoj venkova, občanská hnutí bojující za lokální a udržitelné zemědělství, ekologické organizace a lidskoprávní spolky, vyzýváme Evropský parlament, aby zaujal pozici týkající se udržitelné a spravedlivé péče o zemědělskou půdu v Evropské unii, a obracíme se na Evropskou Komisi, aby upravila stávající nařízení a politiky a připravila nové, které budou přispívat k zachování a obhospodařování zemědělské půdy jako našeho společného bohatství.

V globálním kontextu narůstajících tlaků kolem zemědělské půdy musí evropští občané, organizace občanské společnosti i političtí představitelé uznat, že i Evropa je v tomto ohledu přímo ovlivněna a že je třeba začít jednat. Nedávné studie¹ ukázaly, že existuje velmi reálný a naléhavý problém týkající se péče o půdu v Evropě. Tlaky na využití půdy a péči o ni, které v současné době narůstají, přímo ovlivňují naše pracovní i životní podmínky, kvalitu našeho života a solidaritu evropských občanů s obyvateli jiných částí světa, jakož i s příštími generacemi. Tyto tlaky se skutečně projevují, a to v těchto oblastech: v ekologickém znehodnocování půdy, biodiverzity, vody a vzduchu, jakož i ve snížené schopnosti zmírňovat změny klimatu; v nedostatečném přístupu ke zdravým a kvalitním potravinám a v negativním dopadu na potravinovou suverenitu jednotlivých komunit v Evropě a globálním Jihu; dále ve snižování počtu pracovních příležitostí v zemědělství, poklesu venkovských aktivit a ekonomik, které by mohly zajišťovat živobytí a nabízet žádoucí obchodní příležitosti mnoha lidem žijícím v Evropské unii.

Rozsah, hloubka i rychlost současné vlny narůstajících tlaků na zemědělskou půdu jsou důvodem pro značné obavy o současné i budoucí možnosti užívání lidských práv. Evropské státy mají povinnost respektovat, chránit a zajišťovat lidská práva a specificky právo na potraviny pro lidi žijící v Evropě i mimo ni. Udržitelná a spravedlivá péče o zemědělskou půdu v Evropě je součástí stávajících lidskoprávních povinností evropských států i cestou k zajištění potravinové suverenity a práva na náležitou stravu a výživu.

1) Zemědělská půda je základem výroby potravin, stabilních ekosystémů a aktivních venkovských oblastí

Zemědělská půda je komplexní zdroj. Současně představuje: jmění soukromých i veřejných majitelů; prostor pro širokou škálu lidských činností (potraviny, zábava); a stejně jako voda či vzduch, je základním zdrojem, který je nezbytný pro všechny jako zdroj potravin, vody a bohatých a vyvážených ekosystémů. Jako hlavní součást území Evropské unie je zemědělská půda také rozhodujícím faktorem, který utváří naši krajinu a zajišťuje kvalitu života. Zemědělská půda je fyzickým základem pro činnost zemědělců, a současně důležitým prostředkem pro vytváření pracovních příležitostí pro místní aktivity a živé venkovské oblasti.

2) Obrovské tlaky na zemědělskou půdu v Evropě

V současné době doléhají na zemědělskou půdu v Evropě čtyři druhy tlaků:

¹ Hands off the Land Coalition and European Coordination Via campesina, "Land concentration, land grabbing and people's struggles in Europe", červen 2003. Verzaandoort S., Rietra R., Hack M. "Pressure on Prime Agricultural Land in Europe", Alterra Wageningen UR, listopad 2009. European Environmental Agency, Agricultural ecosystems: 10 messages for 2010. Institute for European Environmental Policy, The provision of public goods through agriculture in the European Union, 2009.

- **Ničení zemědělské půdy:** Zapomněli jsme, že zemědělská půda je neobnovitelný zdroj, který nesmyslně a velmi rychle ničíme jen proto, abychom zajistili rozvoj měst a jejich infrastrukturu. Velká část těchto změn se odehrává v blízkosti městských aglomerací, kde často leží ta nejúrodnější půda. Jako v případě přírodních lokalit musíme proto začít uvažovat o zemědělské půdě v Evropské unii jako o vzácném a neobnovitelném zdroji, který je nutno zachovat a chránit.

- **Ničení ekosystémů zemědělské půdy:** Z celkového pohledu vedou zemědělské postupy k ničení biodiverzity, ke znečišťování vody a vzduchu, k homogenizaci krajiny a ničení její samotné základny: úrodnosti půdy. Stávající studie jsou zvláště alarmující a ukazují na potřebu radikálního přeorientování zemědělských modelů směrem k agroekologii.

- **Koncentrace půdy:** Celá desetiletí Společná zemědělská politika i národní zemědělské politiky přednostně podporovaly modernizaci evropského zemědělství směrem k specializaci, mechanizaci, intenzifikaci a scelování pozemků. Zatímco po druhé světové válce byla rozsáhlá přeměna zemědělství potřebná, dnes jsou stále patrnější vedlejší ekologické škody i ekonomické a sociální dopady v podobě ztrát pracovních příležitostí a ničení sociální a ekonomické struktury společnosti na venkově. Ve stále rostoucí míře jsou velké a ještě větší farmy odpovědné za nižší zaměstnanost; homogenitu výroby; řetězce s dlouhodobými dodávkami a za odloučení zemědělské činnosti od místních spotřebitelů a komunit; a za absenci zpracovávání zemědělských výrobků přímo na farmách či dalších aktivit. Celkové zaměření zemědělské politiky na velké farmy znamená, že malým až středně velkým farmám – většina z nich jsou hospodářsky i ekologicky udržitelné – chybí nezbytná podpora (např. přístup k úvěrům, grantům apod.) Menší farmy se také častěji setkávají s překážkami v přístupu k půdě ze strany velkofare, zejména v současném kontextu většinou neregulovaných trhů s půdou. A konečně, pro nově příchozí je mnohem obtížnější převzít větší farmy až velkofarmy.

- **Překážky bránící generační obměně a nově příchozím potenciálním zemědělcům:** Společně se zemědělci Evropské unie, kterým je dnes více než 55 let, budeme následující desetiletí vnímat ve znamení masivní změny vlastnictví půdy a farem. Přesto současné fungování trhu s půdou a celková orientace zemědělské politiky dostatečně nepodporují převody stávajících zemědělských podniků a zakládání nových hospodářství začínajících zemědělců. K častým překážkám patří nedostatek technické a lidské podpory budoucím zemědělcům, tíha investičních nákladů potřebných ke zřízení hospodářství, nedostatečná jistota držby půdy apod. Drobní farmáři, ekologičtí zemědělci a zemědělci zabývající se „atypickými“ pěstitelskými činnostmi (přímý prodej, vysoká přidaná hodnota produktů, budoucí zemědělci bez rodinného zázemí a tradic v zemědělství) čelí dalším obtížím a nedostatečné podpoře. A přece se tato generační obnova může stát jedinečnou příležitostí k výraznému přeorientování evropského zemědělství směrem k ekologickým, ekonomicky a sociálně udržitelným formám zemědělství.

K zajištění podpory uživatelů zemědělské půdy, v první řadě zemědělců, a k zajištění dlouhodobých sociálních potřeb ve využívání a péči o zemědělskou půdu je třeba na zemědělskou půdu nahlížet jako na politický problém, a to na regionální, národní i evropské úrovni. Decizní sféra musí zajistit, aby byla půda využívána způsobem, který zajišťuje plnění dlouhodobých sociálních potřeb z hlediska zachování zemědělského způsobu užívání půdy, kvalitní místní produkce potravin, ochrany přírodních zdrojů a biodiverzity, zajištění pracovních příležitostí, obnovy rodinné zemědělské tradice, vyvažování mezi městskými a venkovskými oblastmi a obyvateli a ochrany krajiny.

3) V hledáčku, ale opomíjená...: Zemědělská půda Evropy v centru politiky EU

Většina nařízení a politických rozhodnutí regulujících zemědělskou půdu (plánování využití půdy, daňové zákony, ekologické předpisy atd.) jsou v kompetenci členských států a místních úřadů. Přesto je zemědělská

půda rovněž přímo či nepřímo ovlivňována celou řadou nařízení a politik Evropské unie, zejména v následujících oblastech:

- Životní prostředí: Renewable Energy Directive (Nařízení o obnovitelné energii, 2009/28/EC), Nitrates Directive (Nařízení o dusičnanech, 91/676/EEC), Water Framework Directive (Rámcová směrnice o vodě, 2000/60/EC) atd.,
- Regionální politika, volný pohyb a doprava: rozvoj velkoplošné dopravy a dalších infrastruktur, sociální a teritoriální soudržnost,
- Společná zemědělská politika: celková orientace zemědělství, využívání půdy a její vývoj, ceny půdy, mladí zemědělci, vysoká přírodní hodnota, atd.

Po oslavě Mezinárodního roku rodinného zemědělství a v době, kdy potřebujeme zajistit jeho pokračování, kdy vstupujeme do Mezinárodního roku půdy, je důležité si uvědomit značný přínos a potenciál malých a středně velkých zemědělských podniků rodinného a selského typu. Přeorientování politik a nařízení Evropské unie na podporu udržitelného a spravedlivého přístupu k půdě a zemědělství by mohlo výrazně přispět ke Strategii **Evropa 2020**. Může zejména přímo vytvářet pracovní příležitosti a aktivity, přispívat ke zmírňování a usměrňování změn klimatu stejně jako k energetické udržitelnosti a ke snižování chudoby a k sociálnímu začleňování.

4) Naše požadavky na Evropský parlament

Ve snaze zajistit, aby zemědělská půda nezůstávala slepým bodem evropských politik a nařízení, a při zajišťování přístupu založeného na lidských právech a na základě současného legislativního rámce, jeho nezbytného a neustálého monitorování a potřeby splňovat ty nejvyšší mezinárodní normy, tímto žádáme Evropský parlament, aby:

- navrhl Komisi, aby společně studovaly a monitorovaly situaci v oblasti zemědělské půdy, a to zřízením monitorovacího a statistického orgánu (využívání půdy, soustředování půdy, ceny půdy, režimy držby půdy, úrodnost půdy, plošné plánování atd.)
- se zaměřil na dopad politik Evropské unie ohledně využívání půdy a jejího přidělování a zhodnotil současný stav péče o půdu v Evropské unii s ohledem na Dobrovolné směrnice pro zodpovědnou správu držby půdy, rybolovu a lesů Výboru pro potravinovou bezpečnost (Committee on Food Security Voluntary Guidelines on Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests), schválených v roce 2012.² Aby podporoval zavádění Směrnic po celém světě, včetně Evropy, a uznal, že jejich náležitá implementace v Evropě by dokázala podpořit informovanost o Směrních i jinde ve světě. Aby spolu s členskými státy i sdruženími zemědělců a s dalšími organizacemi občanské společnosti prováděl tento průzkum s cílem identifikovat konkrétní opatření ke zlepšení správy držby půdy v Evropské unii.
- zhodnotil dopady SZP a národních opatření k implementaci těchto kroků ohledně rodinných / malých hospodářství od počátku devadesátých let minulého století.

Navíc, ve snaze zajistit kvalitní zavádění nové SZP v obecném zájmu Evropanů v následujících letech požadujeme po Evropském parlamentu, aby:

- spolu s Komisí zhodnotil možnosti dalšího rozšiřování již uložených restrikcí s cílem omezit možnosti cizinců kupovat a pronajímat půdu; restrikcí, které již existují v některých členských zemích EU-12 tak, aby těmto státům umožnily rozvíjet náležitou regulaci velkoplošného nabývání půdy.

² <http://www.fao.org/nr/tenure/voluntary-guidelines/en/>

- účinně podporoval rodinné, malé a středně-velké zemědělské podniky jako pilíř evropského zemědělství.³ Aby vyslal naléhavou výzvu Komisi a členským státům k využívání veškerých možností nové SZP na podporu rodinných a malých farem. Aby veřejnosti poskytoval informace o výhodách a hodnotě rodinných a malých farem.
- naléhavě vyzval Komisi a členské státy k využití všech existujících možností v rámci nové SZP, jakož i dalších politik Evropské unie (např. zaměstnanost, soudržnost, vzdělávání a učení), k podpoře generační obnovy a k podpoře budoucích zemědělců. Aby tento požadavek zavedl jako prioritu příští reformy SZP.
- vyzval Komisi a členské státy k využití všech existujících možností v rámci nové SZP, jakož i dalších politik Evropské unie (např. životní prostředí), k podpoře ekologických postupů v zemědělství, jako jsou ekologické zemědělství a extenzivní pastva dobytka. Aby tento požadavek zavedl jako prioritu příští reformy SZP.

Na závěr, z hlediska nezbytného vývoje pro další nutné zlepšování SZP v příštím období, navrhuje zavádět nezbytné politické změny, zejména následující legislativní kroky, k zajištění práva na potraviny a na spravedlivou a udržitelnou držbu půdy:

- podporovat přijetí směle pojaté komunikace a strategie „půda jako zdroj“, která bude náležitě zohledňovat potřebu zajistit přístup k půdě pro udržitelné zemědělství.
- předložit Směrnici o spravedlivém a udržitelném přístupu k zemědělské půdě.

PODPISY

Předkladatelé:

Evropská konfederace Via Campesina, Evropa

Terre de liens, Francie

Italské sdružení pro ekologické zemědělství (Associazione Nazionale per l'Agricoltura Biologica – AIAB), Itálie

Regionalwert AG, Německo

Další podepsaní:

ActionAid, mezinárodní

aGter, mezinárodní

ARC2020, mezinárodní

CEEweb for Biodiversity, mezinárodní

Demeter International, mezinárodní

European Federation of Ethical and Alternative Banks and Financiers (FEBEA), Evropa

Friends of Earth Europe

Groupe de Bruges, Evropa

IFOAM EU, Evropa

Slow Food, mezinárodní

Transnational Institute, mezinárodní

Urgenci, mezinárodní

WWF European Policy Office, Evropa

³ http://ec.europa.eu/agriculture/family-farming/index_en.htm

Amis de la Terre, Francie
Asociación Mandoibai de Etxarri-Aranatz, Španělsko
Asociación para la custodia del territorio y el desarrollo sostenible (ACUDE), Španělsko
BioConsom'acteurs, Francie
Biodynamic Land Trust, Velká Británie
Bioforum, Belgie
Bionekazaritza, organizace ekologického zemědělství v Baskicku, Španělsko
Bündnis junge Landwirtschaft (BjL), Německo
Centro Internazionale Crocevia, Itálie
Col·lectiu l'Esquella, Španělsko
Centro de Estudios Rurales y de Agricultura Internacional (CERAI), Španělsko
Confédération paysanne, Francie
Coop57, Španělsko
Coordinadora de Organizaciones de agricultores y Ganaderos (COAG), Španělsko
Coordination GASAP/ SEGAL, Belgie
De Landgenoten, Belgie
Development Agency of Sakana County (Rozvojová agentura kraje Sakana), Španělsko
Die Agronauten, Německo
EcoRuralis, Rumunsko
EHNE-Bizkaia, Španělsko
Escola de Pastors de Catalunya, Španělsko
Federación de Comités de Solidaridad con el África Negra UMOYA, Španělsko
Fédération des Associations pour le développement del'emploi agricole et rural (FADEAR), Francie
Fédération des Parcs naturels régionaux (FNPNR), Francie
Fédération Nationale des Centres d'Initiatives pour Valoriser l'Agriculture et le Milieu Rural (FNCIVAM), Francie
Federazione nazionale ProNatura, Itálie
Fédération unie de groupements d'éleveurs et d'agriculteurs (FUGEA), Belgie
FIAN Austria
FIAN Belgium
FIAN France
FIAN Germany
FIAN Netherlands
FIAN Sweden
Graellsia, Grup d'Estudis i Comunicació Ambiental, Katalánsko, Španělsko
Grup de defensa del Ter, Španělsko
Junge Arbeitsgemeinschaft bäuerliche Landwirtschaft (jAbL), Německo
La Nef, Francie
Legambiente, Itálie
Llavors Orientals, Katalánsko, Španělsko
Mouvement d'action paysanne (MAP), Belgie
Mouvement interrégional des AMAP (MIRAMAP), Francie
Nature et Progrés, Francie
Nourish Scotland, Velká Británie
Oxfam France, Francie
Oxfam-in-Belgium, Belgie
Real Farming Trust, Velká Británie
Scottish Crofting Federation, Velká Británie
Sindicatode Obreros del Campo, Španělsko
Sindicato Labrego Galego, Španělsko
Sociedad Española de Ornitología - SEO Birdlife, Španělsko
Soil Association, Velká Británie

SolaWi (německá síť CSA), Německo

Terra franca, Španělsko

Terre-en-vue, Belgie

TerreNuove, Itálie

Xarxa de custodia del territori, Španělsko

Přeloženo z originálu

http://www.regionalwert-ag.de/wp-content/uploads/2015/01/EP-Petition-Land_forsignature2.pdf